

Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry

LAUSUNTO

STM lausuntopyyntö 1919/2017 luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia. Esityksessä ehdotetaan, että työttömyysetuus maksettaisiin 65 työttömyysetuuden maksupäivältä 4,65 prosentilla alennettuna, jos henkilö ei 65 edeltävän työttömyysetuuden maksupäivän aikana ole osoittanut aktiivisuutta olemalla työssä yhteen työssäoloehto kerryttävään kalenteriviikkoon vaadittavaa työaika neljän peräkkäisen kalenteriviikon aikana tai ansainnut yritystoiminnasta vastaavaa tuloa taikka ollut viittä päivää työllistymistä edistävässä palvelussa mainitun 65 päivän aikana. Lisäksi ehdotetaan, että omavastuu-aika lyhennetään seitsemästä päivästä viiteen päivään.

Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry:n (YKA) mielestä nyt esitetty työttömyysturvan ns. aktiivimalli on epätarkoituksenmukainen ja mahdollisesti perustuslain vastainen, eikä sitä pitäisi toteuttaa.

Työnhakijoiden yhdenvertaisuus

Lakiesityksen vaikutusarvioinneissa todetaan, että työnhakijan oman aktiivisuuden lisäksi mahdollisuuksiin säilyttää päivärahana taso vaikuttaa tarjolla olevien työpaikkojen määrä ja niiden laatu. Lisäksi TE-toimistojen mahdollisuudet tarjota työllistymistä edistäviä palveluita eri puolilla maata vaihtelevat. Mallin epätasapuoliset alueelliset vaikutukset myös todetaan esityksen vaikutusarvioinneissa.

Erityisesti korkeasti koulutetuille esitetty aktiivimalli on ongelmallinen: asiantuntija- ja esimiestyötä ei ole tarjolla lyhyissä, aktiivisuusvelvoitteen täyttymiseen johtavissa pätöksissä, ja korkeasti koulutetuille suunnattuja työllistymistä edistäviä palveluita on tarjolla niukasti. Työnhakijan omasta aktiivisuudesta huolimatta tämän voi olla hyvin vaikea täyttää aktiivisuuden kriteerit.

YKAN mielestä onkin kyseenalaista, onko malli perustuslain 6 §:ssä säädetyn yhdenvertaisuusvaatimuksen mukainen. Oikeuden täysimääräiseen työttömyysturvaan tulisi toteutua kaikilla tasapuolisesti riippumatta koulutustasosta, ammattialasta tai asuinpaikasta.

Lisää vaihtoehtoja aktiivisuusvelvoitteen täyttämiseksi

Lakiesityksessä ei ole kirjauksia toimintatavasta tilanteessa, jossa työllistymismahdollisuuksia tai työnhakijan palvelutarpeen mukaisia työllistymistä edistäviä palveluita ei ole tarjolla. Tämän esityksen kanssa samaan aikaan lausuntokierroksella olevassa työttömyysturvalain muutosesityksessä (lausuntopyyntö TEM/949/03.01.01/2017) työnhakijan aktiivisen työnhaun osalta esitetään, että edellä

kuvatun kaltaisessa tilanteessa työnhakija ja maakunta tai palveluntuottaja voisivat sopia muista tavoista, joilla työnhakija edistää omatoimisesti osaamistaan, työnhakuaan, työllistymistään tai yritystoiminnan aloittamista. Tässä esitetyn työttömyysturvan aktiivimallin osalta tulee kirjata vastaavanlainen mahdollisuus.

Aktiivisuuden eri muotoja pitää voida laskea yhteen.

Erityisesti korkeasti koulutetuille on tarjolla niukasti työllistymistä edistäviä palveluita. Työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun tarveharkintaa tulisikin väljentää vastapainoksi työttömän kiristyvälle aktiivisuusvelvoitteelle.

Suhde muihin työttömyysturvalain muutoksiin

Työttömyysturvaan parhaillaan valmisteilla olevia muutoksia tulee tarkastella kokonaisuutena. Erityisesti työttömyysturvan aktiivimalli ja vuoden 2019 alusta voimaan tulevaksi suunniteltu aktiivisen työhaun velvoite lisäävät työttömän työnhakijan raportointi- ja aktiivisuusvelvoitteita lisäämättä mahdollisuuksia aktiivisuuteen. Kasvupalvelu-uudistuksen yhteydessä työttömien palveluiden järjestämisvastuu siirtyy maakunnille, eikä lakiluonnos rekrytointi- ja osaamispalveluista (lausuntopyyntö TEM/949/03.01.01/2017) anna selkeää kuvaa siitä, mitä palveluita ja kenelle maakunnat jatkossa järjestävät ja millaiset tosiasialliset resurssit palveluiden järjestämiseen on käytössä. Kokonaisuutena palvelut, työttömyysturva ja työnhakijan mahdollisuudet vaikuttaa oman etuustasonsa säilymiseen ovat muuttumassa entistä vaikeammin hahmotettavaksi. Uudistuksia tulisi käsitellä ja arvioida kokonaisuutena, mihin nyt käsillä oleva lakiluonnos ei anna mahdollisuuksia.

Helsingissä 15.6.2017

Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry:n puolesta

Simo Pöyhönen
toiminnanjohtaja

Piritta Jokelainen
asiantuntija

Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry on akavalainen etujärjestö, joka toimii jäsenistönsä edunvalvojana työmarkkinoilla. Liittoon kuuluu yli 12 000 korkeakoulutettua jäsentä, jotka työskentelevät hallinnon, talouden, tutkimuksen, koulutuksen sekä viestinnän esimies- ja asiantuntijatehtävissä. Yleisimmät tutkintonimikkeet ovat VTM, YTM ja HTM.